

نام درس: سلام

موضوع: اخلاق و آداب

هدف کلی: دانش آموزان با مفهوم و آداب سلام کردن آشنا می‌شوند

هدف جزئی: دانش آموزان در این درس با موارد زیر درباره آداب سلام آشنا می‌شوند:

الف- معنی سلام

ب- احادیثی در مورد سلام

ج- چگونگی سلام دادن در برخورد با دیگران

هدف رفتاری: انتظار می‌رود دانش آموزان در پایان درس بتوانند با توجه به سیره و سخنان معصومین

(ع) در سلام کردن همیشه پیش‌قدم باشند و آداب سلام را رعایت نمایند.

روش مناسب تدریس:

الف- توضیحی

ب- فعال: داستان-شعر-احادیث-پرسش و پاسخ-کارت‌های رنگی

رسانه‌های آموزشی:

تخته. مازیک. کلیپ. برگه‌های نقاشی

مقطع: ابتدایی ۱

مدت اجرا: ۴۵ دقیقه

تعداد دانش آموزان: ۲۰

نویسنده: زهرا ایزدمهر دوره دیده تربیت مربی کودک و نوجوان از استان فارس - لارستان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد

خدمت همه شما سلام عرض می‌کنم. امیدوارم که حالتان خوب باشد. انشا الله همیشه شاد و سرحال باشید.
گل‌های من می‌خواهم برنامه را با قصه شروع کنیم قصه‌ی ۱ پسر بچه که اسمش «مملی» هست. خوب به
قصه من گوش بدین که آخرش می‌خواهم سؤال بپرسم.

بچه ها سلام یادتون نره

۱

یکی بود یکی نبود ، پسری بود به اسم مملی . مملی پسر خوبی بود ولی تنها یک عادت بد داشت و اونم این بود که سلام نمی کرد . یک روز ظهر که از مدرسه برمی گشت به بقالی مشت رضا که سر کوهی اشان بود رفت و گفت : مشت رضا پفک می خوام ، آلوچه و بادکنک می خوام . مشت رضا نگاهی به مملی کرد و گفت : مملی سلامت چی شد ، ادب کلامت چی شد ، تو دیگه بزرگ و مردی ، پس چرا سلام نکردی ؟ برای بچه های بی ادب ، نداریم آلوچه و پفک .

۲

مملی ناراحت شد و از مغازه بقالی بیرون اومد و فونه رفت . وقتی عصر شد و هوا خنک شد و مملی تکالیف مدرسه را انجام داد از فونه بیرون اومد و به فونه دوستش هادی رفت و در زد . مادر هادی در را باز کرد . مملی گفت : هادی خوابه یا بیداره ، یگید توی پیش و بیاره . مادر هادی از دست مملی ناراحت شد و گفت : کسی که سلام بلد نیست رفیق پسر من نیست . و به خانه رفت و در و بست . مملی که از اتفاقی که براش افتاده بود خیلی ناراحت بود . به خانه رفت . مادر مملی وقتی او را ناراحت دید ، از او پرسید که چرا اینقدر غمگین است و مملی همه چیز را تعریف کرد . مادر مملی به او گفت : مملی سلام یادت نره تا همه بکن کل پسره .

۳

غروب مادر مملی به او پول داد گفت : مملی دو تا نون بخر ، نون داغ و کنجیدی بخر . وقتی مملی می خواست از فونه بیرون بیاد به مملی گفت : مملی سلام یادت نره . مملی به مغازه نانوائی رسید به یاد حرف مادرش افتاد و گفت : شاطر آقا سلام ، سلام . شاطر آقا با مهربانی به مملی نگاه کرد و گفت : علیک سلام آقا مملی ، چی شده باز ازین باری . مملی خوشحال شد و گفت : شاطر آقا من نون می خوام ، دو تا نون کنجیدی می خوام . شاطر آقا جواب داد برای بچه های بی ادب ، نون داغ و کنجیدی میاره مشت رجب . و دو تا نون تازه به مملی داد . مملی یاد گرفت که از این به بعد به همه سلام کند و احترام بگذاره .

حالا می‌خواهم سؤال بپرسم. آماده‌اید؟^۱

با تشکر از شما که پاسخ سؤال را درست جواب دادی. بچه‌ها چند تا حدیث رو کارت‌های رنگی که اینجا می‌بینید نوشتیم. یکی داوطلب بشه و بیاد ۱ کارت بردارد و با صدای بلند بخونه و روی تابلو بنویسه.

ایشان کارت آبی رو انتخاب کردند. در این کارت حدیثی از امام حسین (ع) در مورد سلام کردن است. از این‌که حدیث را خوندی، ممنونم پسر گلم.

امام حسین (علیه السلام) می‌فرمایند:

للسلام سبعون حسنه؛

تسع و ستون للمبتدی و واحده للراد

سلام را ۷۰ حسنه و پاداش نیک می‌باشد؛

کسی که اول سلام می‌ده، ۶۹، تا ثواب (حسنة) و کسی که جواب سلام می‌ده فقط یک ثواب.

وقتی که ما می‌گوییم
اول سلام، بچه‌ها
از هفتاد تا، می‌گیریم
شصت و نه تا ثواب را.

مرثا نورانی

سازنده: ساجده طالبی

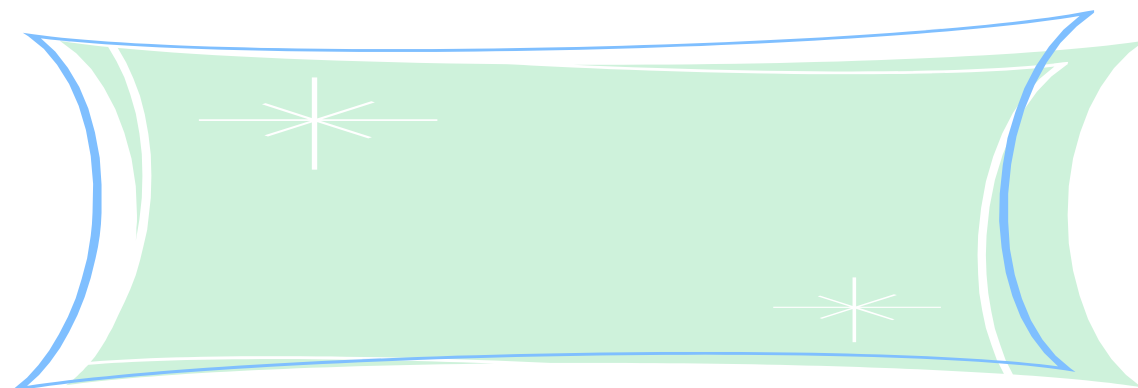
^۱ . مریبى سؤال مناسبى را طرح تا آمادگى شنیدن حدیث فراهم شود.

بچه‌ها ۱ بار دیگ، من هم حدیث رو براتون می‌خوانم تا شما هم با من تکرار کنید. بله! بچه‌ها. امام حسین (ع) فرمود: سلام کردن ۷۰ پاداش دارد، ۶۹ پاداش برای سلام کننده و ۱ پاداش برای پاسخ‌دهنده است.^۲ حتی اگر درجایی وارد شدید و کسی هم آنجا نبود، فرشته‌ها جواب میدن. حالا بچه‌ها حاضرین شعر سلام را باهم بخوانیم:

سلام مثل بهاره
گل و شکوفه داره
بوی قشنگ دوستی
همراه خود هیاره
وقتی سلام می‌کنی
شاپرک‌ها، می‌خندن
بال هاشونو برامون
وامی کنن می بندن
گوش بده بازمی خونن
پرنده‌های زیبا
با چهچه و با جیک جیک
سلام می دن به گل‌ها

^۲. امام حسین علیه‌السلام: لِلسَّلَامِ سَبْعُونَ حَسَنَةً تَسْعُ وَ سِتُّونَ لِلْمَبْتَدِئِ وَ وَاحِدَةٌ لِلرَّادِّ. سلام کردن ۷۰ پاداش دارد، ۶۹ تا برای سلام کننده و یکی برای پاسخ‌دهنده است. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی (۱۱۱۰-۱۰۲۷ ق) بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار عليهم‌السلام، دار احیاء التراث العربی، جلد ۷۵، صفحه ۱۲۰

حالا نوبت کارت بعدی است. ۱ نفر دیگر داوطلب بشه و بیاد ۱ کارت دیگ بردارد و با صدای بلند بخونه و روی تابلو بنویسه. بله! ایشان کارت سبز رو انتخاب کردند. در این کارت هم حدیثی از امام صادق (ع) در مورد سلام کردن است. از این‌که حدیث را نوشتی و خواندی، ممنونم پسر گلم.

امام صادق (ع) فرمود: سلام کردن مستحب و جواب سلام دادن واجب است.^۳

سلام که مستحب است

جواب آن واجب است

عطر سلام و دوستی

چه عالی و جالب است

^۳. قال صادق (ع): السَّلَامُ تَطَوُّعٌ وَ الرَّدُّ قَرِيضَةٌ؛ امام صادق (ع): سلام کردن مستحب و جواب سلام دادن واجب است.

سلام یعنی سلامتی سلام یعنی نام خدا

گل‌های من می‌دانید هر کی سلام کنه هم به خدا و پیامبر (ص) نزدیک تره، هم از ۷۰ تا ثواب، ۶۹ تا ثواب سلام مال اونه می‌شه؟ آفرین! بچه‌ها حالا که با سلام کردن ۷۰ تا ثواب می‌تونیم به دست بیاریم، چه کسی می‌دوند سلام کردن یعنی چه؟ آفرین به شما. سلام یعنی دوستی آشنایی و ۱ عالم خوبی و عشق و محبت. سلام یعنی این‌که من با شما دوستم تو رو دوست دارم و از دیدن تو خوشحال می‌شم و برات آرزوی سلامتی می‌کنم. بچه‌ها ما با گفتن کلمه «سلام» همه این حرف‌ها رو به دیگران می‌گیم.

• کدومتون می دانید نام امام ششم ما چیست؟

• درسته! امام جعفر صادق (ع)

این حدیثی رو هم که دارم رو تابلو می نویسم از امام ششم ماست. حالا به تابلو نگاه کنید و نوشته رو کاملش کنید. امام جعفر صادق (ع) در مورد سلام کردن می فرماید: السلام قبل الکلام:

نخست سی-ا-م-سی سپس لک-ا-ل-م

یعنی: نخست سلام، سپس کلام.^۴

سلام که مستحب است

جواب آن واجب است

عطر سلام و دوستی

چه عالی و جالب است

امام صادق ع: سلام کردن مستحب و جواب سلام دادن واجب است.^۵

به این تصویر با دقت نگاه کنید. این دو دوست بعد از سلام چه کردند؟

آفرین! ... دست دادن. پیامبر هم (ص): با دست دادن، سلام را کامل کنید.^۶

^۴ قَالَ الْإِمَامُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): مَنْ بَدَأَ بِالسَّلَامِ قَبْلَ الْكَلَامِ قَبِلَ السَّلَامَ فَلَا تُجِيبُوهُ [تحف العقول: أبي محمد الحسن بن علي بن الحسين بن شعبة الحراني باب ما روي عن الامام جعفر بن محمد الصادق (عليه السلام)، الصفحة ۳۶۰]. و في الكافي: [من بدأ بالكلام قبل السلام فلا تجيبوه]. انظر ناسخ التواريخ، حلية الأولياء: ۲ / ۳۶، مجموعة ورام: ۳۷، نور الأبصار: ۲۴۶.

^۵ السَّلَامُ نَطْوُوعٌ وَ الرَّؤُوفُ فَرِيضَةٌ

^۶ مِنْ تَمَامِ التَّحِيَّةِ الْأَخْذُ بِالْيَدِ

**وقت سلام دست برهیم
سلام را کامل بکنیم
بپرسیم از احوال هم
دلها را یکنل بکنیم**

حالا یک شعر دیگر می‌خوانم. با هر بندش کاری را که از شما می‌خواهم انجام بدهید.^۷ دقت داشته باشید، وقتی گفتم:

- ۱. سلام سلام بابا جون (مطالعه کنید)**
- ۲. سلام سلام مامان جون (دوخت و دوز کنید)**
- ۳. سلام می دم به گل‌ها (دست‌ها را گل می‌کنید)**
- ۴. سلام می دم به بارون (دونه های بارون از دست‌هاشون می چکه)**

...بچه‌ها آماده هستید شعرش رو بخونیم:

**سلام بابا من او قدم
سلام مامان من او قدم
سلام گفتن و بلدم
سلام ندم پی‌ادبم
ایین درس اول ماست
بهترین درس دنیااست**

بچه‌ها به نظرتان چطوری باید به هم دیگ سلام کنیم؟

**به هرکسی می‌رسی
همیشه پیش از کلام
باروی خوش با لبخند
بگو به آن‌کس سلام**

^۷ سلام خیلی شیرینه که برای انتقال بدیهی‌ترین مفاهیم مجبور می‌شی بچه بشوی و از دید اون‌ها به موضوع نگاه کنی. قرار شد اهمیت سلام کردن رو توی ذهن شون نهادینه کنم. تصمیم گرفتم این موضوع رو با شعر بازی و اسشون جاناندم، شعر زیر رو برایشون خوندم و قرار شد که با هر بندش کاری رو که از شون می‌خواهم انجام بدهند. سلام سلام مامان جون//سلام سلام بابا جون- سلام می دم به گل‌ها//سلام می دم به بارون- سلام سلام قناری//مورچه خوب و کاری - سلام به شاپرک‌ها//سلام به اسب گازی - سلام
۱ حرف خویه//ابوی بهار رو داره - سلام برای آدم سلامتی میاره.

حالا به من نگاه کنید و بگویید: کدام سلام کردن را دوست دارید.^۸

آفرین! اونی که **لبخند** زدم. بله!... موقع سلام کردن باید لبخند بزنی. چهره شادابی داشته باشیم و با صدای محکم و رسا به طرف مقابل سلام بکنیم؛ اما گل‌های من موقع سلام کردن باید حواستان به بعضی چیزها باشد. اگر دیدید که وقتی بزرگترها به هم سلام می‌کنند و همدیگر رو در آغوش می‌گیرند و روبوسی می‌کند. این کار خوبیه؟ بله... همیشه باید این کار را بکنیم؟ ۹... چرا؟ جواب بدید. آفرین!... شاید مریض باشد. بسیاری از بیماری‌ها مسری هستند یعنی از ما به فرد دیگر ای منتقل می‌شود و فرد را به همان بیماری مبتلا می‌کند، مثل؛ سرماخوردگی و... . ما وقتی بیمار هستیم نباید به کسی دست بدهیم و او را در آغوش بگیریم و کسی هم که بیماری دارد نباید نزدیکش برویم فقط از دور سلام می‌کنیم و از او عنبرخواهی می‌کنیم که نمی‌توانیم به او دست بدهیم.

حالا بچه‌ها آماده هستید بازی کنیم:

۱. این بازی اینطوری که: من یکی از شمارا انتخاب می‌کنم و از شما می‌خواهم که با توجه به حالت من شکل صحیح سلام کردن را برامون اجرا بکنید: من بار ۱ سرفه می‌کنم و دفعه بعد سر حال و شادمان به دوست شما سلام می‌کنم و او باید بداند که در کدام مرحله فقط باید از دور سلام بکند و در کدام مرحله می‌تواند دست بدهد و روبوسی کند.
۲. بچه‌ها این بار می‌خواهم با هم ۱ بازی دیگر به صورت نمایشی داشته باشیم: من شمارا به گروه‌های دونفره یا ۳ نفره تقسیم می‌کنم و به هر گروه نقشی را می‌دهم ۱۰ گروه ۱ نقش ۲ دوست که مدت طولانی همدیگر را ندیده‌اند. گروه ۲ نقش فروشنده و مشتری و... از شما می‌خواهم که با هم سلام و احوال‌پرسی بکنید.

^۸ پس از این صحبت معلم چهره‌اش را اخم‌آلود می‌کند و با همین چهره به دانش آموزان سلام می‌کند و بار دیگر چهره‌اش را غمگین افسرده می‌کند و در آخر لبخندی زند و با هیجان و شادی به دانش آموزان سلام می‌کند و از دانش آموزان می‌پرسد: بچه‌ها کدام سلام کردن رو پسندیدید؟

خوب بچه‌ها ... چه نتیجه‌گیری داشتید؟ بگویید:

آفرین ...

- موقع سلام کردن باید با خوش‌رویی سلام کنیم.
- تو سلام کردن پیش‌قدم بشیم. چون سفارش امام ۱ ما امام علی (ع) هست سلام ۷۰ تا ثواب داره که ۶۳ تای آن برای سلام کننده است و یکی برای جواب دهنده است.

در پایان بچه‌ها این نقاشی که به شما می‌دهم ۱۰ تو خانه رنگش کنید و برای خودتان از آن نگهداری کنید.^۹

سلام بابا من او مدم سلام مامان من او مدم
سلام گفتن و بلام سلام ندم بی‌ادبم
این درس ۱ ماست بهترین درس دنیا است

^۹؛ و در آخر این شعر را در کلاس پخش می‌کنیم: شعر کودکانه سلام: سلام سلام بچه‌ها سلام سلام غنچه‌ها. سلام کنید که سلام سلامتی میاره. سلام به شاخه گل میون سبزه زاره. سلام کنید که سلام سلامتی میاره. سلام به آسمانه با ۱ سید ستاره. سلام به اون صورت قشنگ ایرونی تون. سلام به اون دل‌های پر از مهربونی تون. سلام سلام ۱۰۰ سلام ای بچه‌های ایران. سلام به اون صورت قشنگ ایرونی تون. سلام گل‌های خندون با دندون و بی دندون. سلام به هر پرنده که توی باغ می‌خنده. سلام به دشت و دریا سلام به کوه و صحرا. سلام به روی ماه بچه‌های باصفا. سلام سلام بچه‌ها چطوره حال شما. باشید همیشه خندان چون گل‌های گلستان. شعر سلام کودکانه جدید و زیبا: صبح به مامان سلام می‌دم همین‌که چشمم وامیشه. اونم واسه بوسیدنم هر جانشسته پا میشه. مهمونم هر کی باشم مامان بزرگ یا عمه جون. در وا بشه میگم سلام خوشحال و خیلی مهربون. به آسمون سلام می‌دم ستاره چشمک میزنه. تو دنیا هرچی خوبیه با ۱ سلام مال منه. به هر کجا که میریم در اول هر کلام. می‌روید رو لب ما گل‌بوته‌های سلام. قدیمی‌ها می‌گفتن چقدر خوب و زیبا. سلامتی می‌آره سلام برای دل‌ها. دوستی‌ها بر پا میشه با ۱ سلام و خنده. درخت دشمنی‌ها از ریشه میشه کنده. ای چشمه محبت سلام بکن تو هر بار. این هدیه قشنگیست در لحظه‌های دیدار. (حامد انتظام)